EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 16. 7. 2025
SWD(2025) 556 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU

o Európskom fonde pre konkurencieschopnosť

Sprievodný dokument

návrhu NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o zriadení Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť (ECF) vrátane osobitného programu pre výskumné a inovačné činnosti v oblasti obrany, o zrušení nariadení (EÚ) 2021/522, (EÚ) 2021/694, (EÚ) 2021/697, (EÚ) 2021/783, zrušení ustanovení nariadení (EÚ) 2021/696, (EÚ) 2023/588 a o zmene nariadenia (EÚ) [EDIP]

návrhu NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa zriaďuje Horizont Európa – rámcový program pre výskum a inovácie na obdobie 2028 – 2034, v ktorom sa stanovujú pravidlá účasti a šírenia informácií podľa daného programu a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) 2021/695

návrhu ROZHODNUTIA RADY o zriadení osobitného programu na vykonávanie rámcového programu pre výskum a inovácie Horizont Európa na obdobie 2028 – 2034, v ktorom sa stanovujú pravidlá účasti a šírenia informácií podľa daného programu a ktorým sa zrušuje rozhodnutie (EÚ) 2021/764

{COM(2025) 543 final} - {COM(2025) 544 final} - {COM(2025) 555 final} - {SEC(2025) 555 final} - {SWD(2025) 555 final}

Súhrnný prehľad

Posúdenie vplyvu budúceho dlhodobého rozpočtu EÚ (VFR) – financovanie EÚ v oblasti konkurencieschopnosti

A. Potreba konať

Prečo? Aký problém sa rieši?

Za posledných tridsať rokov sa rozdiel v produktivite medzi EÚ a ostatnými vyspelými hospodárstvami zväčšil, čím sa EÚ stala menej konkurencieschopnou ako ostatné veľké hospodárstva. EÚ zaostáva za ostatnými veľkými hospodárstvami vo viacerých oblastiach vrátane technologického rozvoja, výkonnosti v oblasti výskumu a inovácií, dynamiky trhu a priemyselnej kapacity. Zvyšovanie európskej konkurencieschopnosti sa preto stalo rozhodujúcou prioritou, ako sa uvádza v Draghiho správe.

V súlade s koncepciou, ktorú Európska komisia uviedla v Kompase konkurencieschopnosti[1], európska konkurencieschopnosť zahŕňa schopnosť EÚ zvyšovať rast produktivity, vysokú životnú úroveň a strategickú autonómiu v rýchlo sa vyvíjajúcom globálnom prostredí. Táto koncepcia pokrýva aspekty presahujúce tradičnú nákladovo orientovanú hospodársku súťaž a kladie dôraz na inovácie, investície, odolnosť a priemyselnú silu obzvlášť v zelených, digitálnych a kľúčových kritických odvetviach.

V Kompase konkurencieschopnosti sa určilo niekoľko faktorov potrebných na zvýšenie konkurencieschopnosti EÚ: 1. odstránenie rozdielu v inováciách, 2. dekarbonizácia a 3. zníženie nadmerných závislostí a zvýšenie bezpečnosti. Okrem toho sa v ňom zdôrazňuje päť horizontálnych faktorov: 1. zjednodušenie, 2. odstránenie prekážok na jednotnom trhu, 3. financovanie, 4. zručnosti a kvalitné pracovné miesta a 5. lepšia koordinácia.

Európsky fond pre konkurencieschopnosť bude zameraný predovšetkým na zjednodušenie, financovanie a lepšiu koordináciu.

Očakáva sa, že riešenie týchto problémov bude mať pozitívny, aj keď nepriamy vplyv na ďalšie problémy uvedené v Kompase konkurencieschopnosti, medzi ktoré patrí napríklad rozdiel v inováciách, ako aj na zníženie závislosti Európy od vonkajších zdrojov potrebných pre kritické technológie a kritické zdroje, vďaka čomu sa zvýši bezpečnosť a odolnosť.

Čo sa od tejto iniciatívy očakáva?

Hlavným cieľom tejto iniciatívy je vytvoriť investičnú kapacitu na podporu európskej konkurencieschopnosti v rámci strategických technológií a odvetví a zároveň maximálne využiť nástroje financovania, ktoré poskytuje rozpočet EÚ.

Táto iniciatíva konkrétne slúži na podporu verejných a súkromných investícií počas celého investičného procesu, a to najmä v oblasti výskumu a inovácií, pričom sa ňou zabezpečí lepšie využívanie potenciálu rozpočtu EÚ na znižovanie rizika s cieľom maximalizovať jeho pridanú hodnotu pre EÚ. Okrem toho sa ňou riadia a usmerňujú investície zamerané na únijné strategické technológie a odvetvia v záujme podpory dekarbonizácie, bezpečnosti a odolnosti. Iniciatíva napokon uľahčuje prístup k finančným prostriedkom EÚ prostredníctvom užívateľsky orientovaných, rýchlejších, zjednodušených a harmonizovaných postupov, pričom zlepšuje súdržnosť investícií EÚ a členských štátov.

Aká je pridaná hodnota opatrení na úrovni EÚ?

Po prvé, keďže financovanie EÚ posilňuje spoluprácu a integráciu medzi zainteresovanými stranami, ako aj cezhraničnú spoluprácu a integráciu, odbúravajú sa vďaka nemu vnútroštátne prekážky, pričom sa vytvára kritické množstvo na riešenie spoločných výziev. Po druhé, keďže EÚ rieši zlyhania trhu a suboptimálne investičné podmienky, pričom vytvára hospodársky vplyv, zvyšuje tak hospodársku odolnosť, mobilizuje súkromné finančné prostriedky, priťahuje kapitál, zvyšuje produktivitu v celej EÚ a podporuje hospodársky prospešné projekty, ktoré by inak možno neboli úspešné. EÚ podporuje celoúnijnú hospodársku súťaž, a tak umožňuje výber tých najlepších vedeckých a inovačných nápadov z celej EÚ. Po tretie môže EÚ posilnením smerovania investícií a združovaním zdrojov lepšie riešiť celoúnijné výzvy a podporovať spoločné priority, ako je digitálna a zelená transformácia.

[1] COM(2025) 30 final. Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ.

B. Riešenia
Aké legislatívne a nelegislatívne možnosti politiky sa zvažovali? Je niektorá z možností uprednostňovaná? Prečo?
Zvažovali sa tri rôzne možnosti politiky: Prvou možnosťou je „nezmenený prístup plus“, v rámci ktorého by si 14 programov[2] zachovalo svoje vlastné pravidlá, ale Komisia by sa snažila zabezpečiť väčšiu horizontálnu konzistentnosť medzi fondmi, pričom by sa rozšíril prístup uplatnený v prípade Platformy strategických technológií pre Európu (STEP) s cieľom pomôcť, aby sa pri jednotlivých projektoch využívalo kumulatívne financovanie v rámci viacerých programov. Druhou možnosťou je „posilnená koordinácia medzi programami a spoločný súbor pravidiel“, v rámci ktorej by sa išlo ešte ďalej, keďže by sa tak harmonizovali pravidlá týkajúce sa jednotlivých programov a predovšetkým by sa zosúladili ciele, oblasti a piliere, ako aj vykonávacie nástroje a horizontálne právne ustanovenia. Treťou možnosťou je „konsolidácia programov v novom Európskom fonde pre konkurencieschopnosť“, vďaka čomu by sa príslušné programy EÚ spojili do jedného fondu so strategickým riadením, v dôsledku čoho by došlo k priorizácii politiky pred programami. Vďaka tejto možnosti by sa vytvorila jednotná investičná kapacita na podporu strategických odvetví a technológií, prevratných inovácií a dekarbonizácie prostredníctvom plynulého investičného procesu, a to počínajúc základným výskumom cez aplikovaný výskum až po zavádzanie výsledkov do praxe, výrobu a uplatňovanie služieb a riešení. Táto možnosť bude štruktúrovaná podľa niekoľkých segmentov politiky, ktoré sú kľúčové pre konkurencieschopnosť a odolnosť EÚ. Fond by vďaka svojmu riadeniu mohol rýchlo reagovať na nové výzvy a priority. Treťou možnosťou by sa dosiahla rovnováha medzi predvídateľnosťou potrebnou pre dlhodobé investície, napríklad do výskumu a inovácií, a flexibilitou potrebnou na reagovanie na nové politické priority. Uprednostňovanou možnosťou je tretia možnosť, pretože ponúka komplexný súbor politických opatrení na prekonanie súčasných nedostatkov v oblasti financovania EÚ súvisiacich s konkurencieschopnosťou, ktoré už boli uvedené. Na zabezpečenie úspechu uprednostňovanej možnosti bude EÚ vykonávať opatrenia na minimalizáciu potenciálnych negatívnych vplyvov vrátane vyváženia flexibility s potrebou predvídateľnosti.

[2] Medzi 14 programov EÚ, na ktoré sa vzťahuje toto posúdenie vplyvu, patrí program Horizont Európa, Inovačný fond, program Digitálna Európa, Nástroj na prepájanie Európy – Digitalizácia, Európsky obranný fond, akt na podporu výroby munície, nástroj na posilnenie európskeho obranného priemyslu prostredníctvom spoločného obstarávania, Program pre európsky obranný priemysel, program EU4Health, Vesmírny program Únie, IRIS2, Program InvestEU, Program pre jednotný trh (časť pre MSP) a program LIFE.

C. Vplyvy uprednostňovanej možnosti

Aké sú výhody uprednostňovanej možnosti (prípadne hlavných možností, ak sa žiadna konkrétna možnosť neuprednostňuje)?

Uprednostňovanou možnosťou by sa zabezpečila vyššia návratnosť investícií za 15 rokov, pričom celkový prínos na jedno vynaložené euro by bol o 15,74 % vyšší ako v prípade prvej možnosti („nezmenený prístup plus“). . Európska únia by takisto zaznamenala nárast vývozu, ktorý by bol o 58 % vyšší v porovnaní s prvou možnosťou, najmä z dôvodu väčšieho objemu investícií. Celkový vplyv uprednostňovanej možnosti na produktivitu EÚ bude pravdepodobne pozitívny, a to vďaka jej schopnosti efektívnejšie a účinnejšie prideľovať zdroje.

Očakáva sa aj to, že sa touto možnosťou znížia administratívne náklady pre prijímateľov, a to integrovaním prístupových miest a zavedením jednotného súboru pravidiel, čím sa zjednoduší proces financovania a vytvorí účinnejšie prostredie priaznivé pre podniky, z čoho budú mať prospech najmä rýchlo rastúce výrobné odvetvia, MSP, inovatívne startupy a projekty vyžadujúce si dlhodobú investičnú podporu. Zjednodušením a modernizáciou procesu podávania žiadostí by sa zvýšila prehľadnosť pre predkladateľov projektov a celkovo by sa uľahčil prístup k financovaniu.

Uprednostňovanou možnosťou sa takisto konsolidujú procesy financovania a rozširuje sa prístup k finančným nástrojom, vďaka čomu môže EÚ lepšie využiť svoj potenciál mobilizovať súkromný kapitál a zvýšiť rozpočtovú flexibilitu. Touto možnosťou sa zároveň posilňuje prepojenie medzi základným výskumom a pokročilými fázami výskumu, inovácie a výroby, čím sa zabezpečuje dynamická hospodárska štruktúra v rámci EÚ a lepšie trhové uplatnenie nápadov.

Z trhového hľadiska je cieľom jednotného rámca financovania zvýšiť konkurencieschopnosť európskych spoločností, a to zlepšením dostupnosti financovania a zvýšením jeho strategického zosúladenia. Podporuje sa tak aj európska strategická autonómia a znižujú sa kritické závislosti.

Sociálne vplyvy zahŕňajú podporu tvorby pracovných miest, zvyšovanie úrovne zručností a regionálny hospodársky rast, najmä v strategických odvetviach. Vplyvy tejto možnosti na životné prostredie úzko súvisia s priorizáciou dekarbonizácie a čistých technológií ako kľúčových odvetví a technológií. Toto zameranie by malo mať pozitívny vplyv na klímu a na cestu EÚ k dekarbonizácii.

Aké sú náklady na uprednostňovanú možnosť (prípadne na hlavné možnosti, ak sa žiadna konkrétna možnosť neuprednostňuje)?

Žiadateľom a prijímateľom, ktorí už čerpajú prostriedky EÚ, by mohli vzniknúť určité náklady na úpravu. Prechod na jednotný integrovaný fond by si vyžadoval adaptáciu organizácií, ktoré sú zvyknuté na súčasnú štruktúru. Hoci by bola potrebná počiatočná adaptácia na nový fond, prijímatelia by tento proces učenia museli absolvovať len raz, a nie opakovane v prípade viacerých programov. Celková ľahšia prístupnosť a menšie prekážky by vo všeobecnosti výrazne znížili náklady na podávanie žiadostí, a to aj pre širší okruh žiadateľov. Vďaka vytvoreniu jednotnej brány s využitím počiatočných skúseností z fungovania Portálu financovania a ponúk a platformy STEP sa môžu zmierniť narušenia, pričom pri tomto prechode môžu pomáhať agilné a pohotovo reagujúce odolné štruktúry riadenia a štruktúry sietí zainteresovaných strán. V konečnom dôsledku by sa pomocou jednoduchšej a zrozumiteľnejšej štruktúry mohol rozšíriť prístup k programom financovania na nových prijímateľov a mohli by sa tak stimulovať inovácie v rôznych odvetviach.

Aký bude vplyv na podniky, MSP a mikropodniky?

MSP, ktorým je už financovanie EÚ známe, budú spočiatku znášať náklady na úpravu v dôsledku prechodných opatrení, ako je prispôsobenie sa novým pravidlám a oboznámenie sa so systémom konsolidovaných žiadostí. Očakáva sa, že tieto náklady budú dočasné a obmedzené. Postupom času budú mať MSP prospech zo znížených administratívnych nákladov v súvislosti s identifikovaním relevantných možností financovania a podávaním žiadostí. Medzi hlavné výhody patria jednotný portál na podávanie žiadostí, zjednodušené a harmonizované pravidlá, zefektívnené poradenské služby a jednotné kontaktné miesto, ktoré sa premietnu do dostupnejšieho financovania, ako aj do nižších nákladov i menšej zložitosti. Podpora MSP sa musí začleniť do štruktúry Fondu pre konkurencieschopnosť, čím sa zabezpečí, že sa tieto výhody premietnu du reality.

Očakáva sa významný vplyv na štátne rozpočty a verejnú správu?

Nie, keďže ide o program, ktorý riadi Komisia priamo na úrovni EÚ alebo nepriamo prostredníctvom svojich vykonávacích partnerov, pričom finančné prostriedky sa poskytujú prijímateľom.

Očakávajú sa iné významné vplyvy?

Uprednostňovanou možnosťou sa zvýši produktivita a posilní sa pozícia EÚ v globálnom hodnotovom reťazci, a to aj formou prevratných inovácií vytvárajúcich nové trhy. Podporou inovácií a výroby sa znížia závislosti a zlepší postavenie firiem so sídlom v EÚ na trhu. Strategickým riadením a účelovým financovaním sa zabezpečí predvídateľnosť financovania od základného výskumu až po uplatnenie na trhu. MSP budú mať prospech zo zjednodušeného prístupu k financovaniu, znížených administratívnych nákladov a kratšieho času na udelenie grantu, čím sa zlepší ich schopnosť získať prístup ku kapitálu. Touto iniciatívou by sa mohlo posilniť konkurenčné postavenie strategických odvetví a pozícia EÚ v oblasti kritických a vyspelých technológií. Z presahových účinkov budú profitovať aj príbuzné odvetvia, čím sa zvýši produktivita.

D. Nadväzujúce opatrenia

Kedy sa táto politika preskúma?

Táto iniciatíva sa bude monitorovať prostredníctvom výkonnostného rámca pre rozpočet po roku 2027, ktorý sa skúma v samostatnom posúdení vplyvu. V rámci týkajúcom sa výkonnosti sa stanovuje vypracovanie správy o vykonávaní počas fázy vykonávania programu, ako aj spätné hodnotenie, ktoré sa má vykonať v súlade s článkom 34 ods. 3 nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509. Hodnotenie sa vykonáva v súlade s usmerneniami Komisie pre lepšiu právnu reguláciu a bude založené na ukazovateľoch relevantných pre ciele programu.